

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Запорізький національний університет · Харківська державна академія дизайну і мистецтв
Черкаський державний технологічний університет · Національна спілка художників України
Науковий фаховий журнал «Український мистецтвознавчий дискурс»

KYIV DESIGN CONFERENCE 2026

Київська конференція з дизайну.
Сталий розвиток суспільства
та дизайн-діяльність у просторі
айдентики територіальних громад

16 квітня 2026 р.
м. Київ

такий підхід дозволить майбутнім бренд-дизайнерам свідомо обирати інструментарій, що відповідає стратегічним завданням бренду, а не копіювати спрощені моделі мас-маркету. Систематизація вітчизняного фахового лексикону у зіставленні з міжнародними стандартами є необхідною умовою для інтеграції українського дизайну в глобальний контекст без втрати змістової точності.

Підкреслимо, що в українському професійному середовищі варто вживати термін «фірмовий знак» для графіки та «логотип» для тексту, уникаючи їхнього змішування.

УДК 76.05:655.533:82-93(477)

Юшкевич Вероніка, студентка кафедри дизайну

Миронова Ганна, науковий керівник, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, старший викладач кафедри дизайну,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Київ, Україна

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОЕКТУВАННЯ ДИТЯЧИХ ВИДАНЬ ТА ІЛЮСТРУВАННЯ КАЗОК В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджено сучасні підходи до проектування видань для дітей в Україні. Проаналізовано еволюцію дитячого видання: від традиційного паперового формату до складного багатофункціонального арт-об'єкта та інтерактивної медійної платформи, що забезпечує ефект занурення. Розглянуто роль ілюстрації як первинного медіатора у формуванні візуальної грамотності та емоційного інтелекту дитини. Виявлено основні стилістичні напрями сучасної української графіки: від деталізованого реалізму до мінімалістичної європейської стилізації. Особливу увагу приділено інтеграції новітніх технологій (AR, QR-коди), принципам інклюзивності та екологічної відповідальності в дизайні. Визначено, що сучасна українська книга успішно інтегрує національні архетипи у глобальний візуальний контекст, створюючи самобутній культурний продукт.

Ключові слова: дитяче книговидання, книжкова ілюстрація, графічний дизайн, українська казка, інтерактивні видання, візуальна грамотність, інклюзивний дизайн, національні архетипи.

Вступ. Сучасна українська дитяча книга переживає період активної трансформації, перетворюючись із носія тексту на складний мультифункціональний арт-об'єкт. В умовах глобальної цифровізації та візуально-орієнтованої культури проектування видань для дітей вимагає від видавців та художників пошуку нових синтетичних форм. Сьогодні книга змагається за увагу дитини з інтерактивними гаджетами, що зумовлює появу інноваційних підходів до її архітектоніки: від використання доповненої реальності (AR) та складних конструктивних елементів (pop-up) до експериментів із тактильністю та нестандартними форматами.

Актуальність теми зумовлена стрімким розвитком українського книжкового ринку, де видання для дітей стали локомотивом усієї галузі. Успіх українських ілюстраторів на престижних міжнародних виставках, зокрема у Болоньї та Франкфурті, свідчить про формування самобутньої візуальної мови, яка поєднує глибокі національні традиції з гостросучасними європейськими трендами. Особливого значення набуває ілюстрування казок – жанру, що є фундаментом дитячого світосприйняття. В умовах сучасних викликів в Україні книга виконує не лише освітню, а й терапевтичну функцію, допомагаючи дитині адаптуватися до реальності через безпечний простір казки.

Водночас, попри творчі здобутки, спостерігається потреба у теоретичному осмисленні новітніх

прийомів проектування, які використовують провідні видавництва («А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «Видавництво Старого Лева», «Аграфка», «Artbooks» тощо). Аналіз взаємодії шрифтового дизайну, ілюстрації та матеріальної конструкції книги дозволяє зрозуміти, як сьогодні створюється цілісний комунікативний простір для юного читача.

Метою даної роботи є комплексний аналіз тенденцій та художньо-технічних особливостей сучасного проектування дитячих видань в Україні, а також дослідження трансформації візуальної мови ілюстрації казок як ключового чинника формування естетичного досвіду сучасної дитини.

Результати. Історично склалося, що візуальний компонент у виданнях для малечі ніколи не був суто декоративним супроводом. Ілюстрація виступає первинним медіатором між дитиною та смисловим полем твору, виконуючи складний комплекс функцій: від когнітивно-пізнавальних до ціннісно-орієнтаційних. Вона не просто візуалізує сюжет, а формує фундамент візуальної грамотності, розвиває просторову уяву та закладає основи естетичного інтелекту. У ранньому віці, коли вербальне сприйняття ще формується, саме художній образ стає головним інструментом пізнання світу та емоційної саморегуляції читача. Миронова Г. А. та Єлисеєва В. В. наголошують, що «функція емоційного впливу ілюстрації на дитину є дуже важливою для розвитку. Книга здатна викликати обширну палітру емоцій у дитини. Від захоплення та співчуття до негативних переживань – казки і історії часто настільки поглинають малечу, що вона переживає зовсім різні почуття» [4].

Сучасний етап розвитку книговидавництва характеризується зміною парадигми: дитяча книга еволюціонувала в інтерактивний простір, де класичні графічні школи співіснують із радикальними дизайнерськими рішеннями. Так, сучасне проектування все частіше відмовляється від надмірної деталізації на користь «чистого» дизайну. Використання негативного (білого) простору дозволяє фокусувати увагу на ключових образах, залишаючи місце для дитячої інтерпретації та творчої співучасті. Крім того, книга трансформується у гібридне медіа. Інтеграція технологій доповненої реальності (AR), анімованих елементів через QR-коди та створення супутніх інтерактивних додатків розширює кордони паперового видання, перетворюючи читання на імерсивний досвід [1;6;7;].

Необхідно наголосити, що дизайн сьогодні нерозривно пов'язаний із соціальною відповідальністю. Це виявляється у створенні інклюзивних видань (шрифт Брайля, тактильні зони, врахування особливостей сприйняття дітей із дислексією) та переході на екологічні матеріали, що виховує у читача культуру сталого споживання.

Вітчизняний контекст проектування видань для дітей демонструє унікальну життєздатність. Марущак О. В., Вусик Н. В. та Мальована К. В. констатують, що «можна виокремити два найбільших стилістичних напрями сучасних українських дитячих ілюстрацій: класичний для зазначених видань відносно реалістичний стиль (Владислав Єрко, Андрій та Ольга Дугіни та ін.), наслідування сучасних європейських віянь з достатньо мінімалістичною стилізацією образів (Анна Сарвіра, Поліна Дорошенко та ін.)» [3].

Слід зазначити, що українські ілюстратори та видавці («А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «Видавництво Старого Лева», «Аграфка») успішно відроджують національні архетипи, інтегруючи їх у глобальні візуальні практики. Тому, це не просто копіювання західних трендів, а створення самобутнього продукту, де традиційна орнаментальність або етномотиви переосмислюються через прийоми постмодернізму, колажу чи цифрового живопису [2;8].

У системі координат сучасної культури дитяче видання постає як багаторівневий феномен: книга має колекційну цінність завдяки високій якості поліграфії та авторській концепції; завдяки інфографіці та нелінійній верстці вона стає ефективним інструментом non-fiction навчання; оновлений дизайн класичних творів (казок, поезії) виступає містком між поколіннями, адаптуючи вічні сенси до динамічного сприйняття сучасної «цифрової» аудиторії. Так, Лихолат О. В., Миронова Г. А., Єлисеєва В. В. зазначають, що «дитяча книга в умовах ХХІ століття постає не лише як носій літературного тексту, а як комплексний культурний і дизайнерський феномен. Вона поєднує функції мистецького об'єкта, освітнього інструмента й медіаплатформи» [5].

Висновки. Підсумовуючи аналіз сучасного проектування видань для дітей в Україні, можна зробити висновок про те, що сучасне видання еволюціонувало від носія тексту до інтерактивної медіаплатформи. Воно поєднує в собі функції мистецького об'єкта, освітнього тренажера та інклюзив-

ного інструмента соціалізації. Українські ілюстратори успішно інтегрують національні архетипи у глобальний контекст. Це дозволяє створювати продукт, який є водночас автентичним і зрозумілим світовій аудиторії, використовуючи прийоми колажу, цифрову графіку та постмодерне переосмислення фольклору. Дизайн сьогодні фокусується на «чистоті» та залишає простір для дитячої інтерпретації, що сприяє розвитку критичного мислення та творчої уяви з раннього віку. Проектування дитячої книги тепер невіддільне від етичних норм – використання екологічних матеріалів та створення доступного середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел:

1. Вплив стилєвих тенденцій світової культури на дизайн дитячої художньої книги / Є. П. Гула, Ю. М. Денисенко, К. В. Денисенко, Я. О. Дульська, С. В. Оганесян // ArtandDesign. 2022. № 2 (18). С. 57-67. URL: <https://test.knutd.edu.ua/handle/123456789/19822>
2. Мартиненко В. О. Тенденції розвитку сучасних дитячих книговидаць в Україні: контекст взаємодії читачів з книжкою. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 61 Т.1. С. 64-71.
3. Марущак О. В., Вусик Н. В., Мальована К. В. Новаторські рішення сучасних українських художників ілюстраторів в естетиці дитячої книжкової графіки. Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 5. С. 175-184. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d4645357-158e-4ba0-ad53-fbbc38431688/content> (дата звернення: 17.03.2026).
4. Миронова Г. А., Єлисеєва В. В. Тенденції розвитку ілюстрації в дитячій літературі від витоків до сьогодення. Сталий розвиток суспільства та дизайн діяльність у просторі територіальної айдентики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 16-17 квітня 2025 р. Київ, 2025. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/53073/1/V_Elyseieva_G_Myronova_Nkonf_2025.pdf (дата звернення: 15.03.2026).
5. Лихолат О. В., Миронова Г. А., Єлисеєва В. В. Сучасні тенденції в дизайні дитячої книги: від класичної ілюстрації до цифрової інтерактивності (на прикладі «Чарівника країни ОЗ»). Український мистецтвознавчий дискурс. 2025. №5. С. 82-98. URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad/article/view/424/375> (дата звернення: 16.03.2026).
6. Татарінова Л. Деякі тенденції розвитку книгодрукування у провідних країнах світу. Вісник книжкової палати. 2019. № 12. С. 9-16.
7. Токар М. Художньо-естетичні особливості дитячої книжкової ілюстрації. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2018. Вип. 35. С. 220-233.
8. Харченко О. М. Дизайн оформлення української дитячої книги на прикладі казок. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2010. № 1. С. 63-66.
9. Миронова Г. А. Українське мистецтво: між національною формою і європейськими спрямуваннями (Аналітично- дискурсивний зріз). Науковий простір: актуальні питання, досягнення та інновації: матеріали IV Міжнародної наукової конференції, 2 грудня, 2022р., Івано-Франківськ. 2022. 266 с. С. 263-266.
10. Romanenkova, J., Tarannyk, A., Yefimov, Y., & Myronova, A. (2025). Experiments and traditions in Ukrainian contemporary printmaking. Journal of Graphic Engineering and Design. Volume 16, Issue 2, pages 5-13. DOI: 10.24867/JGED-2025-2-005.
11. Миронова Г. А., Карпов В. В., Романішина В. О. Секвенційне мистецтво та дизайн коміксів у жанрі вестерн. Український мистецтвознавчий дискурс: наук. журнал. 2025. № 1. С. 102-111.